

Договір про ненапад — 23 серпня або «Пакт Молотова-Ріббентропа»: на 10 років нейтралітет між державами. Межа по лінії річок Нарев, Вісла, Сян.

Договори 1939 р. між Німеччиною і СРСР таємні протоколи розмежовували сфери інтересів обох держав у Центрально-Східній Європі.

28 вересня — Договір «Про дружбу і кордон» Лінія кордону майже збігалася з «лінією Керзона». До складу УРСР увійшли Східна Галичина і Західна Волинь.

Приєднання Західної України, Південної і Північної Бессарабії та Північної Буковини до УРСР

1 вересня 1939 р. Гітлер напав на Польщу. Англія і Франція оголосили війну Німеччині. Почалася 2-а світова війна.

17 вересня 1939 р. — польсько-радянський кордон перейшла Червона армія, щоб «захистити життя та майно населення Зх. Укр. і Зх. Білорусії».

22.X — під контролем нової влади вибори до Народних зборів. 27.X збори прийняли Декларацію про возз'єднання Зх. України з Рад. Україною в складі СРСР.

XI. 1939 р. сесія Верховної Ради СРСР і УРСР ухвалили закони про включення Зх. України до складу СРСР і об'єднання її з УРСР.

XII. 1939 р. утворено шість областей: Львівська, Дрогобицька, Станіславська, Тернопільська, Волинська, Рівненська.

28–30 червня 1940 р. СРСР, погрожуючи Румунії війною, змусив її поступитися землями Північної Буковини та Бессарабії.

2.VIII. 1940 р. рішенням ВР СРСР ці землі увійшли до складу УРСР як **Чернівецька** (Пн. Буковина і Пн. Бессарабія) та **Ізмаїльська** (Пд. Бессарабія) області.

А з решти Бессарабії і частини колишньої (з 1924 р.) Молдавської Автономної РСР створено **Молдавську Радянську Соціалістичну Республіку**.

Негатив

Нові чиновники — комуністи зі сходу: малоосвічені, некваліфіковані, обмежені. 2 тис. підприємств стали неефективні. У колгоспи — насильно, репресії, терор. Заборона партій, громадських організацій, «Просвіт». 10% населення репресовано і депортовано.

Радянізація

- органи радянської влади — ради, КП(б)У;
- націоналізація промисловості і землі;
- індустріалізація;
- колективізація с/г;
- «культурна революція»;
- антицерковна політика.

Позитив

Ліквідація польських і румунських органів влади. Експропріація землі в польськ. і румунськ. власників. Українізація та безкоштовна освіта — 6,5 тис. шкіль. Соціальне забезпечення, 8-год. робочий день. Безкоштовне медичне обслуговування. Вирішено проблему безробіття.

План «Барбаросса» — директива № 21.

18.XII. 1940 р., в основі — «бліцкриг» — блискавична війна.

Швидке просування танкових дивізій вермахту, прорив, оточення, знищення ЧА.

Україну захопити в перші тижні війни. Група армій «Південь» (ком. Рундштетдт).

Нім. війська з р-ну Люблін — на Київ, а румун. війська — через Молдавію на Одесу.

Плани нацистів

План «Ост» — розрахований на 30 р.

Колонізація слов'янських країн Сходу

мінімум:

Україна — сировинний

придаток Німеччини.

максимум:

Розчистити простір для

арійської раси.

1941 р.

22.VI. 1941 р. — напад Німеччини на СРСР

23–29.VI — танкова битва в р-ні Луцьк–Рівне–Дубно–Броди. Наші втрати 18:1.

VIII під **Уманню** в полон 103 тис. рад. бійців.

7.VII — 19 вересня — оборона **Києва** — 72 дні, командувач Пд.-Зх. фронту М. Кирпонос.

5.VIII — 16 жовтня — оборона **Одеси** — 73 дні.

18.VIII рад. війська підірвали Дніпрогес.

25.X — Червона армія залишила Харків, 16.XI. — **Крим**. 5–6.XII — контрнаступ під Москвою.

1942 р.

V. — Провал Харківської наступальної операції. В полон — 240 тис. рад. бійців.

V. — поразка на Керченському п-ві.

4 липня 1942 р. — здали **Севастополь** після 250 днів героїчної оборони.

22.VII — залишили м. Свердловськ Ворошиловградської, нині Луганської, області — останній населений пункт на території України.

Окупація України

Окупаційні зони

Адміністративне розчленування України.

Дистрикт «Галичина» — Львівська, Дрогобицька, Станіславська, Тернопільська (без пн. районів) області.

Рейхскомісаріат «Україна» — центр у Рівному. Еріх Кох, 6 генеральних округів: Київ, Житомир, Рівне, Дніпропетровськ, Мелітополь, Миколаїв.

До Румунії — Чернівецька, Ізмаїльська обл. та провінція Трансїстрія: Одеська обл., південь Вінницької і захід Миколаївської областей.

Прифронтна зона — східні райони України аж до Азовського моря

і Крим. Військова адміністрація.

«Новий порядок» — нацистський окупаційний режим

Ліквідація державності і територіальної цілісності України.

Пограбування української економіки, вивезення культурних пам'яток.

Сегрегація — дискримінація за національною ознакою.

Збереження колгоспної системи.

Фізичні покарання і смертна кара.

Введено трудову повинність.

Колораціонізм — співпраця

з окупаційною адміністрацією.

Терористично-репресивні акції

Концтабори — 180 в Україні,

Бабин Яр — місце масових страт.

Голокост — знищення 1,4 млн євреїв.

Гетто — територія для ізолюв. життя.

Формування системи початкової

освіти, зорієнтованої на онімечення.

Остарбайтери — насильно вивезені

до Німеччини особи зі Сходу.

3 України — 2,4 млн осіб.

Рух Опору

I. Радянський

Партизани

Для партизанської і диверсійної роботи було залишено 3500 груп, а на червень 1942 р. діяло лише 22. Цей провал, тому що: погане озброєння, не було фахівців, відсутня підтримка населення, нацистська пропаганда.

Підпілля

«Партизанська іскра» в селі Кримка Миколаївської області (очолив Моргуненко). «Молода гвардія» в Красnodоні. Розвідник М. Кузнецов із загону Медведєва. Вінниця — І. Бевз, Л. Ратушна.

Боротьба:

30.V. 1942 р. створено при Ставці Центральний штаб партизанського руху (ЦШПР), начальником якого було призначено П. Пономаренка. 20.VI. 1942 р. Український штаб партизанського руху (УШПР) очолив **Т. Строкач**. Штаб налагодив зв'язок з партизанськими краями, здійснював централізоване керівництво і координував дії партизан.

Партизанські з'єднання. Керівники: **С. Ковпак** на Сумщині, **О. Федоров** на Чернігівщині, **О. Сабуров** — Сумська і Брянська області, **М. Наумов** — Сумська область.

«Велика лісова війна» забрала 10% сил вермахту.

Глибокі рейди на Правобережжя по тилах ворога. З'єднання

О. Сабурова — на Житомирщину, О. Федорова — на Волинь.

1943 р. Карпатський рейд Ковпака (нейтралізувати вплив ОУН).

I–IV. 1944 р. — Львівсько-Варшавський рейд 1-ї Української партизанської дивізії з'єднання Ковпака під командуванням П. Вершигори: Україна, Білорусія, Польща. Всього здійснили **19 рейдів**.

Рейкова війна — руйнування шляхів сполучення, знищення залізничних ешелонів, мостів. Особливо під час Курської битви в 1943 р.

II. Самостійницький (український визвольний рух)

Після вбивства в 1938 р. Є. Коновальця ОУН розколася на дві фракції:

ОУН-М (мельниківці), що покладали певні надії на Німеччину, та ОУН-Б (бандерівці), не відкидаючи можливості співпраці з німцями, створювали власну армію і спиралася на сили українського народу.

Співпраця

Весна 1941 р. — в нім. армії «Легіон укр. націоналістів» з 2-х підрозділів: «Нахтігаль» і «Роланд».

1941 р. — **похідні групи**, щоб захопити цивільну владу на місцях. 1943 р. — дивізія СС «Галичина».

Боротьба

30.VI. 1941 р. бандерівці проголосили у Львові Акт відновлення Української держави.

Національний уряд очолив **Я. Стецько**. Але

9.VII. 1941 р. уряд розігнали і за наказом Гітлера С. Бандера і Я. Стецько були ув'язнені.

15.IX. 1941 р. ОУН-Б оголошені поза законом: арешти і вбивства бандерівців.

ОУН завчасно організувала підпілля по всій Україні. Поширювали самостійницькі настрої.

25.XI — наказ про арешт і страту оунівського підпілля.

14.X. 1942 р. — утворення Української повстанської армії — УПА.

Ще з 1941 р. діяла **Поліська Січ**, командир **Тарас Бульба** (Боровець).

Але вже з середини 1943 р. бандерівці взяли під контроль бульбівців і мельниківців.

Командувачі УПА: Д. Клячківський (Клим Савур), Р. Шухевич (Тарас Чупринка).

Райони базування загонів — Галичина і Волинь.

УПА — це повстанський рух за створення незалежної Української держави.

Боротьба з нацистським режимом і з радянською владою.

Політична еволюція ОУН. Поеднана національні вимоги із загальнодемократичними, тому що

діяла в центральних і східних районах України. VIII. 1943 р. — III Великий збір ОУН-Б: Україна

має бути демократичною республікою. Земля селянам безкоштовно, демократичні свободи.

Рівність усіх громадян України незалежно від їх національності.

1944–1954 рр. — Українська головна визвольна рада (УГВР) — підпільний орган, координаційний керівно-політичний центр, названий «тимчасовим українським парламентом», створений для керівництва національно-визвольним рухом.

III. Польський

Еміграційний уряд Польщі хотів відновити східний кордон держави, який існував перед 1939 р., тому в Західній Україні діяло польське підпілля і були бази партизанів Армії Крайової. 1943 р. — загострився польсько-український конфлікт на Волині та в Східній Галичині.

«Волинська трагедія» забрала тисячі життів мирних жителів.